

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету економіки та
інформаційних технологій

Ю.М. Неговська

РОБОЧА ПРОГРАМА

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова дисципліна професійної та практичної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

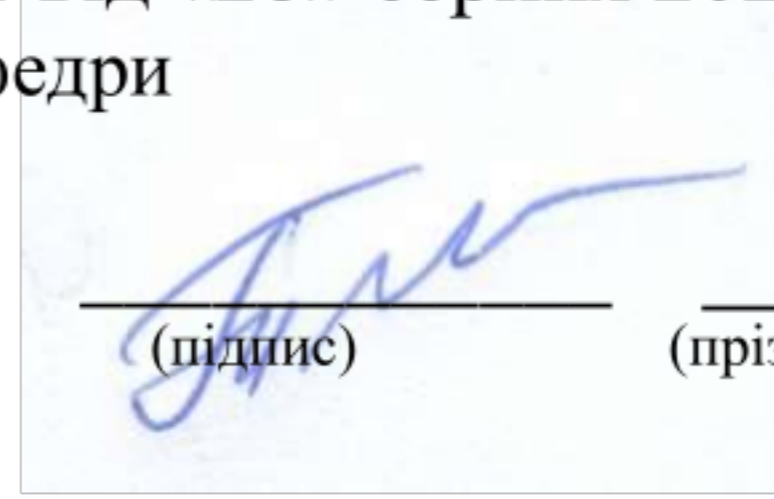

(підпис)

О.М. Антонова
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1 від «28» серпня 2020 року
Завідувача кафедри

(підпис)

Т.М. Сугак
(прізвище, ініціали)

Розробники:

Неговська Юлія Миколаївна кандидат економічних наук, доцент кафедри
маркетингу, економіки, управління та адміністрування

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова дисципліна, професійної та практичної підготовки

Передумови вивчення навчальної дисципліни: «Місцеві фінанси» для здобувачів вищої освіти є вибірковою дисципліною, яка забезпечує формування вмінь, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою. Дисципліна вивчається на основі базової загальноєкономічної та правової підготовки з таких дисциплін як, «Фінанси», «Мікроекономіка», «Бюджетна система» та набуття ними відповідних фахових компетенцій.

Дисципліна є підґрунтям для подальшого вивчення дисциплін, пов'язаних з галузевою специфікою кожної спеціальності. Знання з даної дисципліни дозволять успішно вивчати такі дисципліни, як: «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» є вивчення сутності, складових та засад організації місцевих фінансів, фінансової політики місцевих органів влади, місцевих бюджетів як основи фінансової бази місцевих органів влади, формування дохідної бази місцевих бюджетів, системи видатків місцевих бюджетів, фінансового вирівнювання та бюджетного регулювання, бюджетного процесу на місцевому рівні, організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства, фінансів підприємств комунальної власності та фінансової діяльності житлово-експлуатаційного комплексу.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» є вивчення засад організації місцевих фінансів, їх складу та основ управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади та управління.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» є: вивчення сутності, складових та засад організації місцевих фінансів, фінансової політики місцевих органів влади, місцевих бюджетів як основи фінансової бази місцевих органів влади, формування дохідної бази місцевих бюджетів, системи видатків місцевих бюджетів, фінансового вирівнювання та бюджетного регулювання, бюджетного процесу на місцевому рівні, організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства, фінансів підприємств комунальної власності та фінансової діяльності житлово-експлуатаційного комплексу.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Місцеві фінанси» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	се м	ла б	с.р		л	пр	се м	ла б.	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ												
Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	10	2	-	-		8	10	1	-	-	-	9
Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади	10	2	1	-		7	10	1	-	-	-	9
Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	10	2	1	-		7	10	1	1	-	-	8
Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів	12	4	2	-		6	12	1	1	-	-	10
Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів	12	4	2	-		6	12	1	-	-	-	11
Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	12	4	2	-		6	12	1	-	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	66	18	8	-		40	66	6	2	-	-	58
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ												
Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні	14	6	2			6	14	1	-	-	-	13
Тема 8. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	14	6	2			6	14	2	1	-	-	11
Тема 9. Фінанси підприємств комунального господарства	14	6	2			6	14	2	1	-	-	11
Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	14	6	2			6	14	1	-	-	-	13
Тема 11. Управління місцевими фінансами	14	6	2			6	14	1	-	-	-	13

тема 12. Світовий досвід організації місцевих фінансів	14	4	2			8	14	1	-	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	84	34	12			38	84	8	2	-	-	74
Усього годин	150	52	20	-	-	78	150	14	4	-	-	132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Сутність місцевих фінансів та причини їх появи. Функції місцевих фінансів. Місцеві фінанси в економічній системі держави. Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Сутність, економічний зміст і завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування. Нормативно-правове забезпечення органів місцевої влади. Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні. Проведення фінансової політики в умовах сьогодення.

ТЕМА 3. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Власні доходи місцевих бюджетів. Закріплені доходи місцевих бюджетів. Регульовані доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Науково-методичні основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Склад та структура доходної бази місцевих бюджетів. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів. Джерела формування доходів місцевого самоврядування. Місцеві позики в Україні.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Основні засади організації надання державних і громадських послуг. Фінансування видатків на виконання повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування. Фінансування видатків бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень. Планування видатків місцевих бюджетів.

ТЕМА 6. ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ ТА БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Концепції організації внутрішніх міжурядових фінансових відносин. Інструменти міжбюджетних відносин. Бюджетні трансферти. Вертикальні та горизонтальні дисбаланси. Форми і методи фінансового вирівнювання.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

ТЕМА 7. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Сутність та основні етапи бюджетної політики на місцевому рівні Основи бюджетної системи України. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Бюджетний процес. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА

Сутність місцевого господарства та його основні складові. Місцеве господарство в системі місцевих фінансів. Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. Розвиток місцевого господарства: проблеми та шляхи подолання. Зарубіжний досвід та перспективні напрямки розвитку місцевого господарства.

ТЕМА 9. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Комунальна власність як матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. Об'єкти виключного права комунальної власності. Фінансові ресурси комунального акціонерного товариства. Фінансові ресурси унітарного комунального підприємства. Фінансові ресурси комунального товариства з обмеженою відповідальністю. Комунальний кредит.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

Склад та основні особливості організації фінансів житлово-комунального господарства. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. Необхідність і зміст реформи ЖКГ в Україні.

ТЕМА 11. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Бюджетний процес на регіональному рівні. Види місцевих фінансових органів уирішління. Організація касового виконання місцевих бюджетів, контролю і аудиту в місцевих органах влади.

ТЕМА 12. СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Види муніципальних фінансових систем. Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування. Фінанси муніципальних підприємств в зарубіжних країнах. Досвід надання державних і громадських послуг. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах. Фінансове вирівнювання. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах. Сучасні муніципальні реформи в зарубіжних країнах.

Підсумковий модульний контроль Диференційований залік

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	2	1
2	Фінансова політика місцевих органів влади	2	1
3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	2	1
4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	4	1
5	Система видатків місцевих бюджетів	4	1
6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	4	1
7	Бюджетний процес на місцевому рівні	6	1
8	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	6	2
9	Фінанси підприємств комунального господарства	6	2
10	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	6	1
11	Управління місцевими фінансами	6	1
12	Світовий досвід організації місцевих фінансів	4	1
Усього годин		52	14

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна

1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	-	-
2	Фінансова політика місцевих органів влади	1	-
3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	1	1
4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	2	1
5	Система видатків місцевих бюджетів	2	-
6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	2	-
7	Бюджетний процес на місцевому рівні	2	-
8	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	2	1
9	Фінанси підприємств комунального господарства	2	1
10	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	2	-
11	Управління місцевими фінансами	2	-
12	Світовий досвід організації місцевих фінансів	2	-
Усього годин		20	4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Програмні питання:

- 1) Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
- 2) Місцеві фінанси в економічній системі держави
- 3) Функції місцевих фінансів
- 4) Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності
- 5) Основи фінансової автономії місцевих органів влади

Теми рефератів, доповідей

- 1) Формування теорії місцевих фінансів.
- 2) Місцеві фінанси як наукова дисципліна.
- 3) Українські вчені XIX ст. про місцеві фінанси.
- 4) Розвиток поглядів на сутність місцевих фінансів у вітчизняній фінансовій думці XX ст.

Перелік ключових термінів та понять

Адресне бюджетне планування – має на меті встановлення конкретних зв'язків усіх фінансових планів галузей економіки з бюджетом.

Аналіз програм – аналіз діяльності органів влади для визначення її наслідків, ефективності та результатів.

Анулювання – скасування бюджетного фінансування впродовж поточного року. Анулювання є законодавчим актом, який може ухвалюватися з ініціативи законодавчої або виконавчої гілки влади.

Блочна субсидія – виділення центральним урядом місцевій владі фіксованої суми грошей на оплату певного блага.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи. Функції місцевих фінансів. Місцеві фінанси в економічній системі держави. Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.

ТЕМА 2. ФІНАНSOVA ПОЛІТИКА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Програмні питання:

- 1) Сутність, економічний зміст і завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування
- 2) Нормативно-правове забезпечення органів місцевої влади
- 3) Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні
- 4) Проведення фінансової політики в умовах сьогодення

Теми рефератів, доповідей

- 1) Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
- 2) Зміст та значення Європейської хартії місцевого самоврядування.
- 3) Питання місцевого самоврядування в Конституції України.
- 4) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» - базовий нормативний акт з місцевих фінансів.

Перелік ключових термінів та понять

Борг місцевого самоврядування – це загальна сума заборгованості місцевого самоврядування, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань органів місцевої влади, в тому числі гарантій за кредитами.

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення виконання завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади АРК та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджет розвитку – план видатків, призначених для поліпшення або придбання землі, споруд та інфраструктури, що гарантує довгострокові вигоди. Бюджет розвитку схвалюється радою і містить надходження та видатки, джерела надходжень, кожен проект або придбання.

Бюджетинг – складання бюджету, кошторису, фінансове планування.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Сутність, економічний зміст і завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування. Нормативно-правове забезпечення органів місцевої влади. Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні. Проведення фінансової політики в умовах сьогодення.

ТЕМА 3. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Програмні питання:

- 1) Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування
- 2) Власні доходи місцевих бюджетів
- 3) Закріплені доходи місцевих бюджетів. Регульовані доходи місцевих бюджетів
- 4) Видатки місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти.

Теми рефератів, доповідей

- 1) Проблеми вдосконалення місцевих фінансів у Бюджетному кодексі України.
- 2) Розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України.
- 3) Етапи становлення місцевих бюджетів України.
- 4) Формування інституту місцевого самоврядування та його вплив на місцеві фінанси.
- 5) Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
- 6) Планування доходів та видатків місцевих бюджетів.
- 7) Проблеми зміцнення доходної бази місцевих бюджетів.

Перелік ключових термінів та понять

Бюджетна класифікація – систематизоване групування доходів, видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету, виходячи з економічної сутності, функціональної діяльності, організаційної структури та інших ознак відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна поправка – уточнення до вже складеного бюджету, яке, за умови його схвалення відповідною радою, змінює бюджетне призначення. Поправки до бюджету можуть вноситись протягом року при зміні видаткових пріоритетів.

Бюджетна програма – систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети і завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна субвенція – трансферні ресурси, що передаються з державного бюджету місцевим бюджетам чи з місцевих бюджетів вищого рівня до місцевих бюджетів нижчого адміністративного рівня на фінансування цільових витрат і які підлягають обов'язковому поверненню у випадку нецільового використання.

Бюджетне асигнування – повноваження, надане розпорядникові бюджетних коштів

відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Власні доходи місцевих бюджетів». Закріплені доходи місцевих бюджетів. Регульовані доходи місцевих бюджетів. *Видатки* місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Програмні питання:

- 1) Склад та структура доходної бази місцевих бюджетів.
- 2) Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів
- 3) Джерела формування доходів місцевого самоврядування
- 4) Місцеві позики в Україні.

Теми рефератів, доповідей

- 1) Проблематика місцевих фінансів у щорічних законах про Державний бюджет України.
- 2) Бюджетні слухання як елемент бюджетного процесу на місцевому рівні.
- 3) Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування.
- 4) Казначейська система виконання місцевих бюджетів.
- 5) Аналіз формування доходів місцевих бюджетів України.
- 6) Власні і закріплені доходи місцевих бюджетів.
- 7) Аналіз витрачання коштів місцевих бюджетів України.

Перелік ключових термінів та понять

Бюджетне призначення – повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів Бюджетним кодексом, законом про державний Бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження і дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетне регулювання – надання коштів із державного бюджету місцевим бюджетам з метою збалансування доходів і видатків усіх бюджетів, переливання коштів з «багатих» територій у «бідні».

Бюджетний запит – документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період.

Бюджетний календар – план заходів, який відображає головні етапи та визначає строки для кожного етапу, а також дати початку і закінчення бюджетного процесу.

Бюджетний контроль – система, за допомогою якої здійснюється перевірка відповідності потоків видатків і доходів цілям, поставленим у бюджеті. Система контролю включає регулярне складання звітів про ці потоки.

Бюджетний надлишок – позитивне сальдо.

Бюджетний період – це період, протягом якого бюджет є чинним.

Бюджетний процес – це регламентована нормами права діяльність, пов'язана з складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

Бюджетний унітаризм – форма міжбюджетних відносин у країнах з унітарним державним устроєм. Базується на засадах, визначених центральною владою у законодавчому порядку.

Бюджетний федералізм – форма міжбюджетних відносин у країнах з федеральним державним устроєм. Базується на розподілі компетенції федеральної влади і суб'єктів федерації на договірних засадах.

Бюджетний цикл – це період бюджетного процесу, який повністю охоплює діяльність, пов'язану зі складанням, розглядом, затвердженням і виконанням певного бюджету, а також розглядом і ухваленням рішення щодо звіту про його виконання.

Бюджетні дотації – це трансферні ресурси, що передаються з державного бюджету

України місцевим бюджетам чи з місцевих бюджетів вищого адміністративного рівня місцевим бюджетам нижчого адміністративного рівня безповоротно для збалансування їхніх доходів і витрат.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Науково-методичні основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Склад та структура доходної бази місцевих бюджетів. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів. Джерела формування доходів місцевого самоврядування. Місцеві позики в Україні.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Програмні питання:

- 1) Основні засади організації надання державних і громадських послуг
- 2) Фінансування видатків на виконання повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування
- 3) Фінансування видатків бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень
- 4) Планування видатків місцевих бюджетів

Теми рефератів, доповідей

- 1) Соціальна спрямованість місцевих бюджетів.
- 2) Бюджет розвитку місцевих бюджетів та проблеми його функціонування.
- 3) Проблеми збалансування місцевих бюджетів.
- 4) Розвиток теорії бюджетного федералізму.
- 5) Бюджетний федералізм, його суть та вплив на організацію місцевих фінансів.
- 6) Механізм перерозподілу бюджетних ресурсів у територіальному аспекті.
- 7) Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в бюджетній системі України.

Перелік ключових термінів та понять

Бюджетні зобов'язання – будь-яке виконане відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладання договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій упродовж бюджетного періоду, за яким необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Бюджетні інструкції – основні напрями, що визначають бюджетне середовище, тобто очікувані надходження та стратегію на наступний рік; управління роблять свої бюджетні запити відповідно до основних напрямів формування бюджету.

Бюджетні платежі – платежі відповідно до бюджетних зобов'язань, термін сплати яких настав.

Бюджетні повноваження – це права і обов'язки учасників бюджетних правовідносин

Бюджетні резерви – кошти, зарезервовані для подальших видатків, наприклад, для покриття непередбачених потреб.

Взяті зобов'язання – суми розміщених замовлень, укладених угод, отриманих послуг та подібні операції, здійснені протягом певного періоду, що можуть сплачуватися в той самий чи наступний період. Такі суми включають видатки на погашення зобов'язань, що не були відображені в попередніх періодах, а також різницю між попередньо відображеними зобов'язаннями та здійсненими платежами з їх погашення.

Виконання місцевого бюджету – це забезпечення повної і своєчасної мобілізації надходжень місцевого бюджету, як загалом, так і за кожним із джерел, а також своєчасного, повного, безперервного та цільового фінансування передбачених ним програм і заходів.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Основні засади організації надання державних і громадських послуг. Фінансування видатків на виконання повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування. Фінансування видатків бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень. Планування видатків місцевих бюджетів.

ТЕМА 6. ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ ТА БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Програмні питання:

- 1) Інструменти міжбюджетних відносин
- 2) Бюджетні трансферти
- 3) Вертикальні та горизонтальні дисбаланси
- 4) Форми і методи фінансового вирівнювання

Теми рефератів, доповідей

- 1) Міжбюджетні відносини та їх вплив на місцеві фінанси.
- 2) Фінансове вирівнювання та його стан в Україні.
- 3) Методи бюджетного регулювання та їх розвиток.
- 4) Види бюджетних трансфертів.
- 5) Міжбюджетна реформа в Україні: зміст, напрями проведення та вплив на місцеві фінанси.
- 6) Виникнення та розвиток місцевого оподаткування.

Перелік ключових термінів та понять

Витяг органу Державного казначейства – документ, який підтверджує відповідність обсягу бюджетних асигнувань розпорядника, затвердженого в кошторисах та планах асигнувань, даним казначейського обліку

Внутрішній контроль – перевірка фінансової достатності та юридичних прав на видатки, здійснювана внутрішніми аудитором розпорядника бюджетних коштів або уповноваженими бухгалтерами-ревізорами.

Депресивна територія – регіон чи його частина, рівень розвитку яких за показниками, визначеними у законодавстві, є найнижчим серед територій відповідного типу

Державна гарантія – зобов'язання держави повністю або частково виконати платежі на користь кредитора у випадку невиконання позичальником, іншим, ніж держава, зобов'язань щодо повернення грошових коштів на умовах строковості і платності.

Державна регіональна політика – це система заходів, що здійснюється центральною владою з метою управління процесом утворення, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів у регіонах та в інших адміністративно-територіальних одиницях.

Дефіцит бюджету – сума перевищення видатків бюджету над його доходами.

Дефолт – неможливість здійснення вчасних боргових виплат, спричинена погашенням основної суми боргу або його обслуговуванням.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Концепції організації внутрішніх міжурядових фінансових відносин. Інструменти міжбюджетних відносин. Бюджетні трансферти. Вертикальні та горизонтальні дисбаланси. Форми і методи фінансового вирівнювання.

ТЕМА 7. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Програмні питання:

- 1) Основи бюджетної системи України
- 2) Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
- 3) Бюджетний процес. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування
- 4) Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

Теми рефератів, доповідей

- 1) Громадські послуги, їх зміст та особливості надання на місцевому рівні.
- 2) Місцеве господарство та його роль у місцевих фінансах.
- 3) Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування на сучасному етапі.
- 4) Проблеми розвитку місцевих запозичень в Україні.

Перелік ключових термінів та понять

Дефолт – неможливість здійснення вчасних боргових виплат, спричинена погашенням основної суми боргу або його обслуговуванням.

Ефективність використання бюджетних коштів – відношення між

використаними ресурсами та досягнутими результатами. Ефективність є результатом цілої низки зусиль щодо досягнення поставлених завдань, але найбільше вона залежить саме від управління видатками.

Єдиний казначейський рахунок – система бюджетних рахунків, що відкриті в установах банків на ім'я Головного управління Державного казначейства і його територіальних органів за відповідним балансовим рахунком.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Сутність та основні етапи бюджетної політики на місцевому рівні Основи бюджетної системи України. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Бюджетний процес. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА

Програмні питання:

- 1) Сутність місцевого господарства та його основні складові
- 2) Місцеве господарство в системі місцевих фінансів. Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства
- 3) Зарубіжний досвід та перспективні напрямки розвитку місцевого господарства.

Теми рефератів, доповідей

- 1) Фінансовий контроль на місцевому рівні.
- 2) Державна регіональна політика України і місцеві фінанси.

Перелік ключових термінів та понять

Житлове господарство – соціально орієнтована галузь місцевого господарства, що поєднує житловий фонд, нежитлові споруди та інженерно-технічні об'єкти, призначені для благоустрою будинків та прилеглих до них територій.

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – багатогалузевий господарський комплекс, функціональним призначенням якого є задоволення житлово-комунальних потреб населення, підприємств, установ, що сприяє соціально-економічному розвитку суспільства.

Загальний фонд – сукупність надходжень до бюджету, які визначені для забезпечення ресурсами загальних видатків і не призначені для досягнення конкретної мети. Загальний фонд є джерелом більшості видатків бюджету.

Закладна (боргове зобов'язання) – бюджетні зобов'язання, що виникають при укладанні контракту, розміщенні замовлення, придбанні товару, робіт та послуг.

Залишок готівкових коштів – кошти, що залишилися в бюджеті попереднього року через те, що не були розподілені за конкретними напрямами, і можуть бути використані в бюджеті поточного року.

Запозичення між фондами – передача коштів із фонду, де є надлишкові кошти, до фонду з тимчасовою нестачею надходжень.

Збалансований бюджет – бюджет, в якому надходження поточного періоду відповідають сумі видатків цього ж періоду.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Сутність місцевого господарства та його основні складові. Місцеве господарство в системі місцевих фінансів. Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. Розвиток місцевого господарства: проблеми та шляхи подолання. Зарубіжний досвід та перспективні напрямки розвитку місцевого господарства.

ТЕМА 9. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Програмні питання:

- 1) Комунальна власність як матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування
- 2) Об'єкти виключного права комунальної власності
- 3) Фінансові ресурси комунального акціонерного товариства. Фінансові ресурси

унітарного комунального підприємства. Фінансові ресурси комунального товариства з обмеженою відповідальністю

4) Комунальний кредит.

Теми рефератів, доповідей

1) Управління фінансами комунальних підприємств.

Перелік ключових термінів та понять

Комунальна власність – самостійна форма власності, яка за Конституцією України є власністю територіальної громади.

Комунальне господарство – складова житлово-комунального комплексу, яка забезпечує надання необхідного обсягу санітарно-технічних, санітарно-гігієнічних, енергетичних і транспортних послуг жителям населених пунктів, а також здійснює відповідне комунальне обслуговування суб'єктів господарювання.

Комунальний кредит – це сукупність економічних відносин між органами місцевого самоврядування, з одного боку, та фізичними і юридичними особами – з іншого боку, при яких місцеве самоврядування, як правило, виступає в ролі позичальника. Ці відносини базуються на умовах поворотності, платності та строковості.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Комунальна власність як матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. Об'єкти виключного права комунальної власності. Фінансові ресурси комунального акціонерного товариства. Фінансові ресурси унітарного комунального підприємства. Фінансові ресурси комунального товариства з обмеженою відповідальністю. Комунальний кредит.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

Програмні питання:

- 1) Склад та основні особливості організації фінансів житлово-комунального господарства
- 2) Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування
- 3) Фінансова діяльність підприємств житлового господарства

Теми рефератів, доповідей

- 1) Проблеми реформування житлово-комунального господарства.
- 2) Необхідність і зміст реформи ЖКГ в Україні

Перелік ключових термінів та понять

Комунальні платежі – платежі, що стягуються місцевими органами влади як плата за надані послуги громадянам і фізичним особам.

Контингенти – основні кількісні показники, які характеризують діяльність бюджетної установи (кількість класів, учнів у школах, ліжок в лікарнях) і є основою для визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних для її функціонування.

Кошти на випадок непередбачених обставин – резерв коштів для стабілізації надходжень у випадку касового розриву, пов'язаного з тимчасовим зменшенням податкових надходжень унаслідок економічної рецесії, втрати значного платника податків або здійснення видатків, що не могли бути передбачені при формуванні бюджету.

Суб'єкти комунальної власності – адміністративно-територіальні одиниці в особі відповідних рад народних депутатів.

Тариф на житлово-комунальні послуги – офіційно встановлена органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування ставка плати за утримання житлових будинків і прилеглих територій або надання комунальних послуг, що забезпечує мінімально необхідний рівень відшкодування експлуатаційних витрат на фінансування програм розвитку об'єктів житлово-комунальної сфери при дотриманні нормативних вимог щодо якості вказаних послуг.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Склад та основні особливості організації фінансів житлово-комунального господарства. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. Необхідність і зміст реформи ЖКГ в Україні.

ТЕМА 11. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Програмні питання:

- 1) Бюджетний процес на регіональному рівні
- 2) Види місцевих фінансових органів управління
- 3) Організація касового виконання місцевих бюджетів, контролю і аудиту в місцевих органах влади

Теми рефератів, доповідей

- 1) Стан місцевого оподаткування в Україні та шляхи його вдосконалення.
- 2) Проблеми ефективного управління коштами місцевих бюджетів.

Перелік ключових термінів та понять

Інфраструктура – сукупність об'єктів водо-теплопостачання, водовідведення, благоустрою, очисні споруди, дренажні системи, шляхи, зовнішнє освітлення, утилізація твердих побутових відходів, що забезпечують функціонування певної адміністративно-територіальної одиниці.

Казна – сукупність фінансових ресурсів держави.

Казначейство – державний або муніципальний орган, головним завданням якого є здійснення касового виконання бюджету.

Казначейське зобов'язання – цінні папери на пред'явника, що тільки на добровільних засадах розповсюджуються серед населення, засвідчують внесення їхніми власниками грошових коштів до бюджету і дають право на одержання фінансового доходу.

Капітальні активи (основні фонди) – цінні та тривалого використання об'єкти, що перебувають у власності місцевих органів влади.

Капітальні видатки – видатки на придбання капітальних активів, землі, нематеріальних активів або невідплатні платежі, що передаються отримувачам для придбання подібних активів, компенсації втрат, пов'язаних з руйнуванням чи ушкодженням основних фондів.

Коефіцієнт коригування – процент, на який фінансову ціну ресурсу чи продукту слід підвищити або знизити для відображення його справжньої економічної вартості.

Управління місцевими фінансами – це складова частина управління економікою адміністративно-територіальних одиниць, його здійснює спеціальний апарат із допомогою специфічних прийомів і методів.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Бюджетний процес на регіональному рівні. Види місцевих фінансових органів управління. Організація касового виконання місцевих бюджетів, контролю і аудиту в місцевих органах влади.

ТЕМА 12. СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Програмні питання:

- 1) Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Види муніципальних фінансових систем
- 2) Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування
- 3) Фінанси муніципальних підприємств в зарубіжних країнах Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах. Фінансове вирівнювання
- 4) Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах

Теми рефератів, доповідей

1. Типи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та їх вплив на організацію місцевих фінансів.

2. Основні проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування та місцевих фінансів у Європі.

3. Місцеві бюджети в зарубіжних країнах.

4. Фінансове вирівнювання за кордоном.

5. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.

6. Муніципальні позики за кордоном.
7. Регіональні і місцеві фінанси Росії.
8. Муніципальні фінанси Польщі.
9. Муніципальні фінанси Франції та Німеччини.
10. Державна регіональна політика України і місцеві фінанси.

Перелік ключових термінів та понять

Стратегічне управління – це управління на тривалу перспективу, виражається у встановленні обсягів фінансових ресурсів адміністративно-територіальних одиниць на перспективу для реалізації цільових програм, пов'язаних із розвитком економіки регіонів України, проведенням її структурної перебудови, розвитком АПК, а також вирішенням соціальних проблем.

Учасники бюджетного процесу – це органи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями.

Факультативні витрати – витрати, що здійснюються місцевим органом влади на його власний розсуд, на основі відповідного законодавства.

Фіксовані видатки – видатки, які залишаються незмінними при зміні обсягів наданих послуг.

Фінансове вирівнювання – приведення у відповідність витрат місцевих бюджетів до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на одного мешканця, ліквідація диспропорцій у здійсненні бюджетних видатків за окремими територіями.

Фінансовий контроль – це діяльність суб'єктів контролю, спрямована на попередження та своєчасне виявлення фактів незаконних і неефективних дій у сфері місцевих фінансів; передбачає оперативне вживання управлінських заходів щодо виправлення виявлених недоліків, компенсацію заподіяної шкоди та застосування санкцій до винних осіб.

Фінансування з поточних доходів – спосіб фінансування інвестиційних проектів за рахунок поточних податкових надходжень та грантів, а не за рахунок запозичень.

Фіскальний рік – визначений дванадцятимісячний період, що використовується для бюджетування та ведення обліку.

Фонди обслуговування боргу – фонди, що організовуються для обліку витрат, пов'язаних з виплатами основної суми та відсотків боргу.

Цільове бюджетування – бюджетний процес, який забезпечує максимальний рівень задоволення бюджетних запитів розпорядників бюджетних коштів.

Методичні вказівки

При вивченні теми необхідно розглянути наступні питання. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Види муніципальних фінансових систем. Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування. Фінанси муніципальних підприємств в зарубіжних країнах. Досвід надання державних і громадських послуг. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах. Фінансове вирівнювання. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах. Сучасні муніципальні реформи в зарубіжних країнах.

8. Теми практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
	Не передбачено	-	-
Усього годин		-	-

9. Теми лабораторних заняття

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин		-	-

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	8	9
2	Фінансова політика місцевих органів влади	7	9
3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	7	8
4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів	6	10
5	Система видатків місцевих бюджетів	6	11
6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	6	11
7	Бюджетний процес на місцевому рівні	6	13
8	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	6	11
9	Фінанси підприємств комунального господарства	6	11
10	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	6	13
11	Управління місцевими фінансами	6	13
12	Світовий досвід організації місцевих фінансів	8	13
Усього годин		78	132

11.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Програмні питання:

- 1) Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
- 2) Місцеві фінанси в економічній системі держави
- 3) Функції місцевих фінансів
- 4) Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності
- 5) Основи фінансової автономії місцевих органів влади

Практичні завдання:

Тест 1. Назвіть елементи системи місцевих фінансів.....

- 1) видатки, доходи;
- 2) способи формування доходів;
- 3) місцеві фінансові інститути;
- 4) суб'єкти, об'єкти;
- 5) фінансова автономія;
- 6) взаємовідносини.

Тест 2. Розподільча функція місцевих фінансів полягає.....

1) у порядку формування доходів і видатків місцевих бюджетів, цільових фондів органів місцевого самоврядування, за допомогою яких проходить складний процес забезпечення їх фінансовими ресурсами, необхідними для виконання покладених на місцеве самоврядування функцій і завдань;

2) у також виконанні місцевих бюджетів і складанні звіту про їх виконання;

3) у забезпеченні передбачених пропорцій розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, їх цільове і економне використання;

4) у створенні таких умов, за яких органи місцевого самоврядування будуть безпосередньо зацікавленими у збільшенні обсягів доходів бюджетів, додатковому залученні надходжень як загальнодержавних, так і місцевих податків і зборів, пошуку альтернативних джерел доходів, ефективному використанні фінансових ресурсів, які надходять у їх розпорядження.

Тест 3. У Конституції України територіальний колектив названо.....

- 1) територіальним товариством;
- 2) муніципальним товариством;
- 3) територіальною громадою;
- 4) департаментом;
- 5) регіоном.

Тест 4. Видатки відповідно до їх економічного призначення поділяються на.....

- 1) фінансування власних повноважень та фінансування делегованих повноважень;
- 2) обов'язкові та факультативні;
- 3) поточні або адміністративні та розвитку (капітальні, інвестиційні);
- 4) вірної відповіді немає.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Програмні питання:

- 1) Сутність, економічний зміст і завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування
- 2) Нормативно-правове забезпечення органів місцевої влади
- 3) Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні
- 4) Проведення фінансової політики в умовах сьогодення

Практичні завдання:

Тест 1. Місцевий бюджет –це...

- 1) формування фінансового механізму і його розвиток відповідно до цілей і стратегій, що постійно змінюються;
- 2) встановлення раціонального, з погляду держави, механізму розподілу і використання фінансових ресурсів;
- 3) комплекс державних заходів, що забезпечують ефективне функціонування фінансів і фінансової системи;
- 4) основний фінансовий план органів місцевого самоврядування, за матеріальним змістом – централізований фонд їх фінансових ресурсів.

Тест 2. Фінансова політика – це...

- 1) забезпечення умов для формування максимально можливих фінансових ресурсів;
- 2) створення адекватного фінансового механізму;
- 3) комплекс державних заходів, що забезпечують ефективне функціонування фінансів і фінансової системи;
- 4) управління фінансовою діяльністю держави та суб'єктів господарювання.

ТЕМА 3. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Програмні питання:

- 1) Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування
- 2) Власні доходи місцевих бюджетів
- 3) Закріплені доходи місцевих бюджетів. Регульовані доходи місцевих бюджетів
- 4) *Видатки* місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти.

Практичні завдання:

Тест 1. Виберіть доходи місцевих фінансів за економічною природою....

- 1) податкові, неподаткові;
- 2) власні;
- 3) передані;
- 4) закріплені;
- 5) регульовані;
- 6) трансферти.

Тест 2. Закріплені доходи – це.....

- 1) що передаються центральною владою місцевим органам влади або з бюджетів територій вищого адміністративного рівня до бюджетів територій нижчого адміністративного рівня;

- 2) доходи, які повністю або на основі фіксованого відсотка, на постійній чи довгостроковій основі, у встановленому законом порядку надходять до відповідного місцевого бюджету;
- 3) що передаються місцевій владі центральною владою і органами влади вищого територіального рівня;
- 4) що мобілізуються місцевою владою самостійно за основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади.

Тест 3. Назвіть, яка складова не відноситься до бюджету області....

- 1) бюджети міст республіканського підпорядкування (Київ та Севастополь)
- 2) бюджети районів
- 3) бюджети міст обласного підпорядкування
- 4) обласний бюджет

Тест 4. Способом формування доходів місцевих бюджетів є:

- 1) громадські послуги;
- 2) комунальна форма власності;
- 3) комунальні позики;
- 4) вірної відповіді немає.

Задача 1

Рішенням про районний бюджет було передбачено перерахування дотації вирівнювання Григорівському сільському бюджету у сумі 64 000 грн.. Рішенням також встановлено щоденний норматив відрахувань до сільського бюджету з доходів районного бюджету, що враховуються при розрахунку дотації вирівнювання. Він становить 0,002. За одинадцять місяців року до сільського бюджету перераховано дотації вирівнювання у сумі 62 320 грн. Протягом 1 грудня до районного бюджету надійшло 97 тис. грн. доходів загального фонду, що враховуються при розрахунку обсягу дотацій вирівнювання. Крім того, районним бюджетом одержано в цей день 1,3 млн. грн. дотації вирівнювання з державного бюджету.

Необхідно визначити, скільки дотації вирівнювання буде перераховано 1 грудня з районного до сільського бюджету.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Програмні питання:

- 1) Склад та структура доходної бази місцевих бюджетів.
- 2) Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів
- 3) Джерела формування доходів місцевого самоврядування
- 4) Місцеві позики в Україні.

Практичні завдання:

Тест 1. За якими розділами класифікуються доходи місцевих бюджетів:

- 1) податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти;
- 2) трансферти, субвенції, дотації;
- 3) податкові, неподаткові надходження;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 2. Які складові можна віднести до спеціального фонду?

- 1) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
- 2) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
- 3) різницю між доходами і видатками загального фонду бюджету;
- 4) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду.

Тест 3. Доходи бюджету класифікуються за такими розділами ...

- 1) податкові надходження;
- 2) неподаткові надходження;
- 3) доходи від операцій з капіталом;
- 4) трансферти;
- 5) доходи від власності та підприємницької діяльності.

Тест 4. Назвіть складові неподаткових надходжень...

- 1) доходи від власності та підприємницької діяльності;
- 2) трансферти;
- 3) доходи від операцій з капіталом;
- 4) надходження від штрафів та фінансових санкцій;
- 5) адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу;
- 6) інші неподаткові надходження.

Задача 1

- 1) За рік до сільського бюджету надійшло:
- 2) - податку з доходів фізичних осіб - 37300 грн.;
- 3) - плати за землю - 9400 грн.;
- 4) - єдиного податок з суб'єктів малого підприємництва - 3700 грн.;
- 5) - фіксованого сільськогосподарського податку - 990 грн.;
- 6) - збору за забруднення навколишнього природного середовища - 700 грн.;
- 7) - місцевих податків і зборів — 940 грн.;
- 8) - адміністративних штрафів — 355 грн.;
- 9) - коштів від відчуження майна комунальної власності - 7000 грн.;
- 10) - дотації вирівнювання з районного бюджету - 74500 грн..

Визначте частки доходів загального та спеціального фондів у сукупних надходженнях сільського бюджету.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Програмні питання:

- 1) Основні засади організації надання державних і громадських послуг
- 2) Фінансування видатків на виконання повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування
- 3) Фінансування видатків бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень
- 4) Планування видатків місцевих бюджетів

Практичні завдання:

Тест 1. Видатки бюджету класифікуються за:

- 1) функціональною, економічною, відомчою ознакою;
- 2) соціальною, економічною, політичною ознакою;
- 3) державним, приватним характером;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 2. Функціональна класифікація видатків пов'язана з...

- 1) функціями, з виконанням яких пов'язані видатки;
- 2) економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки;
- 3) ознакою розпорядника бюджетних коштів;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 3. Сутність планування видатків місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом полягає у...

- 1) зборі вхідних даних безпосередньо у рядових працівників, які знаходяться на найнижчому рівні ієрархічної структури;
- 2) плануванні бюджету органу місцевого самоврядування на основі розробки, аналізу, впровадження програм розподілу фінансових ресурсів (бюджетних програм);
- 3) зборі даних різноманітними методами (опитування, інтерв'ю і т.п.) для перевірки гіпотези про величину надходжень для проведення передбачених фінансувань із місцевих бюджетів;
- 4) відповіді на питання групи експертів про форми та межі фінансування на певні види видатків із місцевого бюджету.

Задача 2

- 1) За рік до районного бюджету надійшло:
- 2) податку з доходів фізичних осіб - 8200 тис. грн.;

- 3) плати за землю – 640 тис. грн.;
- 4) податку на прибуток підприємств комунальної власності – 22,3 тис. грн.;
- 5) платежів за використання природних ресурсів місцевого значення – 88 тис. грн.;
- 6) плати за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності – 22 тис. грн.;
- 7) коштів від реалізації майна комунальної власності – 94 тис. грн.;
- 8) трансфертів з державного бюджету – 40200 тис. грн., в т.ч. дотації вирівнюванні -19370 тис. грн.;
- 9) - коштів, які передаються до районного бюджету з бюджетів місцевого самоврядування - 990 тис. грн..

Необхідно визначити:

- а) суму закріплених за районним бюджетом доходів, які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансферт;
- б) відсоток закріплених доходів у сукупних доходах районного бюджету;
- в) суму доходів, за рахунок яких з районного бюджету протягом року перераховувалася дотація вирівнювання до бюджетів місцевого самоврядування.

ТЕМА 6. ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ ТА БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Програмні питання:

- 1) Інструменти міжбюджетних відносин
- 2) Бюджетні трансферти
- 3) Вертикальні та горизонтальні дисбаланси
- 4) Форми і методи фінансового вирівнювання

Практичні завдання:

Тест 1. У яких формах відбувається перерозподіл доходів і видатків між бюджетами?...

- 1) субсидіювання;
- 2) вилучення коштів;
- 3) бюджетні позички;
- 4) взаємні розрахунки;
- 5) місцеві податки і збори.

Тест 2. В Україні традиційно використовують такі інструменти бюджетного регулювання:

- 1) структура непартійних організацій, які беруть активну участь в управлінні певною територією та можуть впливати на прийняття чи скасування певних рішень представницьких органів шляхом опитування громадян, акцій протесту, демонстрацій, мітингів, тощо;
- 2) власні доходи;
- 3) відсоткові відрахування від загальнодержавних податків і доходів (регулюючі та закріплені доходи);
- 4) бюджетні трансферти (дотації, субсидії, субвенції, внески до Державного бюджету України, міжбюджетні взаєморозрахунки);
- 5) бюджетні позички.

Тест 3. Дотація –це...

1) трансфертні ресурси, що надаються з державного бюджету місцевим мив місцевих бюджетів вищого адміністративного рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам на фінансування цільових витрат. Обсяги субсидій, що надаються тій чи іншій території, в принципі мають бути пов'язані з обсягами їхніх витрат на фінансування делегованих повноважень.

2) трансфертні ресурси, що передаються з державного бюджету місцевим чи з місцевих бюджетів вищого рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам на фінансування цільових витрат і підлягають обов'язковому поверненню у разі нецільового використання.

3) трансфертні ресурси, що передаються з державного бюджету місцевим чи з місцевих бюджетів вищого адміністративного рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам для остаточного збалансування їхніх доходів і витрат. Дотація не може мати цільового призначення. Вона може вважатися одним з доходних джерел місцевих бюджетів, які використовують її на цілі, визначені органами місцевого самоврядування.

- 4) вірної відповіді немає.

Тест 4. Надходження з джерел, які передбачені для фінансування власних повноважень, беруться для розрахунків доходів бюджету територіальної громади з метою фінансового вирівнювання тільки в сумі, що перевищує загальнонаціональний показник на ...%;

- 1) 25%;
- 2) 20%;
- 3) 30%;
- 4) 15%;

Тест 5. Надходження з джерел, які передбачені для фінансування делегованих повноважень, беруться для розрахунків доходів бюджету територіальної громади з метою фінансового вирівнювання тільки в сумі, що перевищує загальнонаціональний показник на ...%

- 1) 25%;
- 2) 20%;
- 3) 30%;
- 4) 15%;

Задача 1

Розрахувати необхідний для території трансферт, якщо середній загальнодержавний дохід на душу населення 355 грн., середньо обласний дохід на душу населення 300 грн., в області проживає 11 тис. чол., середні видатки на одного чол. в області 195 грн.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

ТЕМА 7. БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (3 ГОД)

Програмні питання:

- 1) Основи бюджетної системи України
- 2) Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
- 3) Бюджетний процес. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування
- 4) Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

Практичні завдання:

Тест 1. При адміністративній економіці переважає:

- 1) непряме вилучення доходів;
- 2) пряме вилучення доходів з державного сектору;
- 3) адміністративне вилучення доходів;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 2. Нормативи бюджетного забезпечення затверджує:

- 1) МФУ;
- 2) КМУ;
- 3) ВРУ;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 3. Процесформування доходної частини місцевих бюджетів здійснюється виходячи з підходу:

- 1) покриття видатків;
- 2) зменшення видатків;
- 3) збалансування доходів і видатків;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 4. Позички з Державного бюджету надаються місцевим бюджетам на строк:

- 1) місяця;
- 2) місяців;
- 3) бюджетний рік;
- 4) вірної відповіді немає.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО

ГОСПОДАРСТВА

Програмні питання:

- 1) Сутність місцевого господарства та його основні складові
- 2) **Місцеве господарство в системі місцевих фінансів.** Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства
- 3) Зарубіжний досвід та перспективні напрямки розвитку місцевого господарства.

Практичні завдання:

ТЕМА 9. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА (3 ГОД)

Програмні питання:

- 1) Комунальна власність як матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування
- 2) Об'єкти виключного права комунальної власності
- 3) Фінансові ресурси комунального акціонерного товариства. Фінансові ресурси унітарного комунального підприємства. Фінансові ресурси комунального товариства з обмеженою відповідальністю
- 4) Комунальний кредит.

Практичні завдання:

Задача 1.

- Скласти відповідні розрахунки до кошторису міської лікарні на основі таких показників:
- середньорічної кількості ліжок та ліжко/днів в розрізі відділень лікарні;
 - суми видатків на лікування в розрізі відділень та всього по лікарні.

Відділення	Кількість ліжок		Дата введення нових ліжок	Кількість днів функціонування одного ліжка в році	Норми видатків медикаментів на 1 ліжкодень (грн..)
	На початок року	На кінець року			
Терапевтичне	80	125	01.11	410	7,54
Хірургічне	75	90	01.08	400	8,52
Інфекційне	55	55	-	380	6,85

ТЕМА 10. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ (3 ГОД)

Програмні питання:

- 1) Склад та основні особливості організації фінансів житлово-комунального господарства
- 2) Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування
- 3) Фінансова діяльність підприємств житлового господарства
- 4) Необхідність і зміст реформи ЖКГ в Україні

Практичні завдання:

Задача 1.

Обчислити суму доходів житлово-експлуатаційного підприємства від квартирної плати у плановому році на основі таких даних:

середньорічна ставка квартплати в попередньому році - 17,1 грн./кв. м.; оплачувана житлова площа на початок планового року - 350000 кв. м.; з 25 квітня планується ввести в дію 4200 кв. м., а з 25 червня - 900 кв. м. житлової площі;

з 20 липня буде виведено з експлуатації 680 кв. м., а з 25 серпня - 550 кв. м. житлової площі

ТЕМА 11. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Програмні питання:

- 1) Бюджетний процес на регіональному рівні
- 2) Види місцевих фінансових органів управління
- 3) Організація касового виконання місцевих бюджетів, контролю і аудиту в місцевих органах влади

Практичні завдання:

Тест 1. Бюджетний федералізм – це...

- 1) концепції побудови міжурядових фінансових відносин;
- 2) проміжна ланка від централізації до децентралізації, характерна для перехідного періоду, коли органи місцевого самоврядування фінансують і відповідають за надання певних державних послуг у межах такого фінансування із державного бюджету;
- 3) передача деяких повноважень для виконання місцевій владі від імені центральної влади, причому фінансування завдань, що виконуються в межах делегованих повноважень, забезпечуються державою шляхом виділення трансфертів;
- 4) будь-які види мобілізації фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування, а також процес передачі частини прав, компетенцій, відповідальності у бюджетній сфері від центральної влади органам місцевого самоврядування.

Тест 2. Доходи місцевого бюджету формуються на основі таких чотирьох методів централізації фінансових ресурсів:

- 1) Пряме вилучення доходів з державного сектору;
- 2) Отримання доходів від державних угідь, майна і послуг;
- 3) Перерозподіл доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків;
- 4) Залучення позик;
- 5) Трансферти.

Тест 3. Касовий розрив – це...

- 1) передача коштів “бюджетного надлишку” з бюджетів вищих рівнів до бюджетів нижчих рівнів.
- 2) неспівпадіння в часі фінансування видатків і надходження доходів;
- 3) передача коштів з одного бюджету до іншого в зв'язку з перерозподілу між ними доходів чи видатків після затвердження бюджетів. При такому перерозподілі у одного бюджету виникає надлишок коштів і нестача в такому розмірі у другого;
- 4) перевищення закріплених за даним бюджетом доходів над його нормованими видатками.

Задача 1

Визначити суму офіційних трансфертів місцевого бюджету (в тис. грн.) за такими даними: дотації з Державного бюджету - 5400; надходження коштів з бюджетів нижчих рівнів - 1800; субвенції - 34004; невикористані кошти цільового фінансування - 500; місцеві податки і збори 2900.

ТЕМА 12. СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ (1 ГОД)

Програмні питання:

- 1) Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Види муніципальних фінансових систем
- 2) Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування
- 3) Фінанси муніципальних підприємств в зарубіжних країнах Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах. Фінансове вирівнювання
- 4) Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах

Практичні завдання:

Задача 1

Яку суму податку на нерухоме майно платник має сплатити, якщо має у власності квартиру загальною площею 250 кв. м. (житлова площа становить 200 кв.).

Задача 2

Визначити розмір туристичного збору, який надійде до місцевого бюджету, якщо чоловік прожив в готелі 10 діб (вартість доби проживання в готелі 400 грн.)

12. ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДО МОДУЛІВ

ЗАВДАННЯ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Тест 1. Назвіть елементи системи місцевих фінансів.....

- 1) видатки, доходи;
- 2) способи формування доходів;
- 3) місцеві фінансові інститути;
- 4) суб'єкти, об'єкти;
- 5) фінансова автономія;
- 6) взаємовідносини.

Тест 2. Розподільча функція місцевих фінансів полягає.....

1) у порядку формування доходів і видатків місцевих бюджетів, цільових фондів органів місцевого самоврядування, за допомогою яких проходить складний процес забезпечення їх фінансовими ресурсами, необхідними для виконання покладених на місцеве самоврядування функцій і завдань;

2) у також виконанні місцевих бюджетів і складанні звіту про їх виконання;

3) у забезпеченні передбачених пропорцій розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, їх цільове і економне використання;

4) у створенні таких умов, за яких органи місцевого самоврядування будуть безпосередньо зацікавленими у збільшенні обсягів доходів бюджетів, додатковому залученні надходжень як загальнодержавних, так і місцевих податків і зборів, пошуку альтернативних джерел доходів, ефективному використанні фінансових ресурсів, які надходять у їх розпорядження.

Тест 3. У Конституції України територіальний колектив названо.....

- 1) територіальним товариством;
- 2) муніципальним товариством;
- 3) територіальною громадою;
- 4) департаментом;
- 5) регіоном.

Тест 4. Видатки відповідно до їх економічного призначення поділяються на.....

- 1) фінансування власних повноважень та фінансування делегованих повноважень;
- 2) обов'язкові та факультативні;
- 3) поточні або адміністративні та розвитку (капітальні, інвестиційні);
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 5. Виберіть доходи місцевих фінансів за економічною природою....

- 1) податкові, неподаткові;
- 2) власні;
- 3) передані;
- 4) закріплені;
- 5) регульовані;
- 6) трансферти.

Тест 6. Закріплені доходи – це....

1) доходи, що передаються центральною владою місцевим органам влади або з бюджетів територій вищого адміністративного рівня до бюджетів територій нижчого адміністративного рівня;

2) доходи, які повністю або на основі фіксованого відсотка, на постійній чи довгостроковій основі, у встановленому законом порядку надходять до відповідного місцевого бюджету;

3) доходи, що передаються місцевій владі центральною владою і органами влади вищого територіального рівня;

4) доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно за основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади.

Тест 7. Назвіть, яка складова не відноситься до бюджету області....

- 1) бюджети міст республіканського підпорядкування (Київ та Севастополь)
- 2) бюджети районів
- 3) бюджети міст обласного підпорядкування
- 4) обласний бюджет

Тест 8. Способом формування доходів місцевих бюджетів є:

- 1) громадські послуги;
- 2) комунальна форма власності;
- 3) комунальні позики;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 9. За якими розділами класифікуються доходи місцевих бюджетів:

- 1) податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти;
- 2) трансферти, субвенції, дотації;
- 3) податкові, неподаткові надходження;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 10. Видатки бюджету класифікуються за:

- 1) функціональною, економічною, відомчою ознакою;
- 2) соціальною, економічною, політичною ознакою;
- 3) державним, приватним характером;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 11. Місцевий бюджет –це...

- 1) формування фінансового механізму і його розвиток відповідно до цілей і стратегій, що постійно змінюються;
- 2) встановлення раціонального, з погляду держави, механізму розподілу і використання фінансових ресурсів;
- 3) комплекс державних заходів, що забезпечують ефективне функціонування фінансів і фінансової системи;
- 4) основний фінансовий план органів місцевого самоврядування, за матеріальним змістом – централізований фонд їх фінансових ресурсів.

Тест 12. Фінансова політика – це...

- 1) забезпечення умов для формування максимально можливих фінансових ресурсів;
- 2) створення адекватного фінансового механізму;
- 3) комплекс державних заходів, що забезпечують ефективне функціонування фінансів і фінансової системи;
- 4) управління фінансовою діяльністю держави та суб'єктів господарювання.

Тест 13. Які складові можна віднести до загального фонду місцевого бюджету?

- 1) всі видатки бюджету за рахунок загальних надходжень бюджету;
- 2) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
- 3) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
- 4) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду.

Тест 14. Які складові можна віднести до спеціального фонду?

- 1) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
- 2) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
- 3) різницю між доходами і видатками загального фонду бюджету;
- 4) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду.

Тест 15. Доходи бюджету класифікуються за такими розділами ...

- 1) податкові надходження;
- 2) неподаткові надходження;
- 3) доходи від операцій з капіталом;
- 4) трансферти;
- 5) доходи від власності та підприємницької діяльності.

Тест 16. Назвіть складові неподаткових надходжень...

- 1) доходи від власності та підприємницької діяльності;
- 2) трансферти;

- 3) доходи від операцій з капіталом;
- 4) надходження від штрафів та фінансових санкцій;
- 5) адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу;
- 6) інші неподаткові надходження.

Тест 17. Функціональна класифікація видатків пов'язана з...

- 1) функціями, з виконанням яких пов'язані видатки;
- 2) економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки;
- 3) ознакою розпорядника бюджетних коштів;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 18. Сутність планування видатків місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом полягає у...

- 1) зборі вхідних даних безпосередньо у рядових працівників, які знаходяться на найнижчому рівні ієрархічної структури;
- 2) плануванні бюджету органу місцевого самоврядування на основі розробки, аналізу, впровадження програм розподілу фінансових ресурсів (бюджетних програм);
- 3) зборі даних різноманітними методами (опитування, інтерв'ю і т.п.) для перевірки гіпотези про величину надходжень для проведення передбачених фінансувань із місцевих бюджетів;
- 4) відповіді на питання групи експертів про форми та межі фінансування на певні види видатків із місцевого бюджету.

Тест 19. Бюджетний федералізм – це...

- 1) концепції побудови міжурядових фінансових відносин;
- 2) проміжна ланка від централізації до децентралізації, характерна для перехідного періоду, коли органи місцевого самоврядування фінансують і відповідають за надання певних державних послуг у межах такого фінансування із державного бюджету;
- 3) передача деяких повноважень для виконання місцевій владі від імені центральної влади, причому фінансування завдань, що виконуються в межах делегованих повноважень, забезпечуються державою шляхом виділення трансфертів;
- 4) будь-які види мобілізації фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування, а також процес передачі частини прав, компетенцій, відповідальності у бюджетній сфері від центральної влади органам місцевого самоврядування.

Тест 20. Доходи місцевого бюджету формуються на основі таких чотирьох методів централізації фінансових ресурсів:

- 1) Пряме вилучення доходів з державного сектору;
- 2) Отримання доходів від державних угідь, майна і послуг;
- 3) Перерозподіл доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків;
- 4) Залучення позик;
- 5) Трансферти.

Тест 21. Надходження з джерел, які передбачені для фінансування власних повноважень, беруться для розрахунків доходів бюджету територіальної громади з метою фінансового вирівнювання тільки в сумі, що перевищує загальнонаціональний показник на ...%;

- 1) 25%;
- 2) 20%;
- 3) 30%;
- 4) 15%;

Тест 22. Надходження з джерел, які передбачені для фінансування делегованих повноважень, беруться для розрахунків доходів бюджету територіальної громади з метою фінансового вирівнювання тільки в сумі, що перевищує загальнонаціональний показник на ...%

- 1) 25%;
- 2) 20%;
- 3) 30%;
- 4) 15%;

Тест 23. Бюджетна децентралізація класифікується за ознакою типології відносно певної моделі економіки на:

- 1) бюджетний унітаризм;
- 2) делегування;
- 3) деволюцію;
- 4) децентралізацію.

Тест 24. У яких формах відбувається перерозподіл доходів і видатків між бюджетами?...

- 1) субсидювання;
- 2) вилучення коштів;
- 3) бюджетні позички;
- 4) взаємні розрахунки;
- 5) місцеві податки і збори.

Тест 25. В Україні традиційно використовують такі інструменти бюджетного регулювання:

- 1) структура непартійних організацій, які беруть активну участь в управлінні певною територією та можуть впливати на прийняття чи скасування певних рішень представницьких органів шляхом опитування громадян, акцій протесту, демонстрацій, мітингів, тощо;
- 2) власні доходи;
- 3) відсоткові відрахування від загальнодержавних податків і доходів (регулюючі та закріплені доходи);
- 4) бюджетні трансферти (дотації, субсидії, субвенції, внески до Державного бюджету України, міжбюджетні взаєморозрахунки);
- 5) бюджетні позички.

Тест 26. Дотація –це...

1) трансфертні ресурси, що надаються з державного бюджету місцевим мив місцевих бюджетів вищого адміністративного рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам на фінансування цільових витрат. Обсяги субсидій, що надаються тій чи іншій території, в принципі мають бути пов'язані з обсягами їхніх витрат на фінансування делегованих повноважень.

2) трансфертні ресурси, що передаються з державного бюджету місцевим чи з місцевих бюджетів вищого рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам на фінансування цільових витрат і підлягають обов'язковому поверненню у разі нецільового використання.

3) трансфертні ресурси, що передаються з державного бюджету місцевим чи з місцевих бюджетів вищого адміністративного рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам для остаточного збалансування їхніх доходів і витрат. Дотація не може мати цільового призначення. Вона може вважатися одним з доходних джерел місцевих бюджетів, які використовують її на цілі, визначені органами місцевого самоврядування.

4) вірної відповіді немає.

Тест 27. Касовий розрив – це...

1) передача коштів «бюджетного надлишку» з бюджетів вищих рівнів до бюджетів нижчих рівнів.

2) неспівпадіння в часі фінансування видатків і надходження доходів;

3) передача коштів з одного бюджету до іншого в зв'язку з перерозподілу між ними доходів чи видатків після затвердження бюджетів. При такому перерозподілі у одного бюджету виникає надлишок коштів і нестача в такому розмірі у другого;

4) перевищення закріплених за даним бюджетом доходів над його нормованими видатками.

ТЕСТИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2. УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ

Тест 1. Способом формування доходів місцевих бюджетів є:

- 1) громадські послуги;
- 2) комунальні підприємства;
- 3) комунальні позики;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 2. Фінансова політика характеризується як:

- 1) державна політика у сфері розподільчих і нерозподільчих відносин;
- 2) частина економічної політики держави, яка спрямована на досягнення максимального соціально-економічного рівня розвитку суспільства;
- 3) сукупність заходів щодо забезпечення відповідними фінансовими ресурсами реалізації державних програм;
- 4) сукупність фінансових заходів, які здійснює держава через фінансову систему.

Тест 3. Бюджетна децентралізація це:

- 1) мобілізації фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування, а також процес передачі частини прав, відповідальності у бюджетній сфері від центральної влади органам місцевого самоврядування;
- 2) мобілізації фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування;
- 3) процес передачі частини прав, компетенцій, відповідальності у бюджетній сфері від центральної влади органам місцевого самоврядування;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 4. За якими розділами класифікуються доходи місцевих бюджетів:

- 1) податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти;
- 2) трансферти, субвенції, дотації;
- 3) податкові, неподаткові надходження;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 5. Видатки бюджету класифікуються за:

- 1) функціональною, економічною, відомчою ознакою;
- 2) соціальною, економічною, політичною ознакою;
- 3) державним, приватним характером;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 6. Якими статтями Бюджетного кодексу визначено процедури щодо складання проектів місцевих бюджетів:

- 1) 1.32;
- 2) 75;
- 3) 3.36;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 7. Які фонди передбачаються в бюджеті:

- 1) загальний, спеціальний, резервний;
- 2) загальний, спеціальний;
- 3) резервний;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 8. Проект місцевого бюджету схвалюється:

- 1) виконавчим органом місцевої влади;
- 2) КМУ та ВРУ;
- 3) Президентом України;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 9. На основі яких методів формуються доходи бюджету:

- 1) пряме вилучення доходів з державного сектору;
- 2) залучення позик;
- 3) перерозподіл доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків;
- 4) всі відповіді вірні.

Тест 10. Що передбачає пряме вилучення доходів з державного сектору:

- 1) платежі за користування природними ресурсами;
- 2) спрямування частини прибутку державного підприємства до бюджету;
- 3) оподаткування приватних підприємств;
- 4) всі відповіді вірні.

Тест 11. Який обсяг резервного фонду місцевого бюджету:

- 1) не більше 1% обсягу видатків загального фонду місцевого бюджету;
- 2) більше 3% обсягу видатків загального фонду місцевого бюджету;

- 3) більше 1% розміру спеціального фонду місцевого бюджету;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 12. При адміністративній економіці переважає:

- 1) непряме вилучення доходів;
- 2) пряме вилучення доходів з державного сектору;
- 3) адміністративне вилучення доходів;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 13. Нормативи бюджетного забезпечення затверджує:

- 1) МФУ;
- 2) КМУ;
- 3) ВРУ;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 14. Процесформування доходної частини місцевих бюджетів здійснюється виходячи з підходу:

- 1) покриття видатків;
- 2) зменшення видатків;
- 3) збалансування доходів і видатків;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 15. Позички з Державного бюджету надаються місцевим бюджетам на строк:

- 1) місяця;
- 2) місяців;
- 3) бюджетний рік;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 16. Міжбюджетні трансферти – це:

- 1) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;
- 2) кошти, які за визначений відсоток передаються з одного бюджету до іншого;
- 3) копги, які не передаються з одного бюджету до іншого;
- 4) кошти, які передаються на платній основі з одного бюджету до іншого.

Тест 17. Бюджетні позички – це:

- 1) міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який отримує;
- 2) надання коштів на платній основі;
- 3) міжрегіональні кредити;
- 4) надання коштів вищестоящих бюджетів нижчестоящим на покриття тимчасово касового розриву.

Тест 18. Взаємні розрахунки - це:

- 1) передача коштів з одного бюджету до іншого у зв'язку з перерозподілом між ними доходів чи видатків після затвердження бюджетів;
- 2) міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який отримує;
- 3) міжбюджетний трансферт на вирівнювання видаткової частини бюджету, який отримує;
- 4) надання коштів вищестоящих бюджетів нижчестоящим на покриття тимчасово касового розриву.

Тест 19. Доходи, що належать місцевому органу влади і формуються на підвідомчій йому території, називають:

- 1) власні;
- 2) закріплені;
- 3) регульовані;
- 4) вірної відповіді немає.

Тест 20. Існують такі групи моделей бюджетного федералізму:

- 1) централізовані;
- 2) децентралізовані;
- 3) кооперативні;

- 4) усі перераховані.

13. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи.
2. Функції місцевих фінансів.
3. Територіальна громада як суб'єкт економічної та фінансової діяльності.
4. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.
5. Сутність, економічний зміст і завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування.
6. Нормативно-правове забезпечення органів місцевої влади. Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні.
7. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування
8. Власні доходи місцевих бюджетів.
9. Закріплені доходи місцевих бюджетів.
10. Регульовані доходи місцевих бюджетів.
11. **Видатки** місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти.
12. Склад та структура доходної бази місцевих бюджетів.
13. Принципи формування доходної частини місцевих бюджетів. Джерела формування доходів місцевого самоврядування.
14. Місцеві позики в Україні.
15. Основні засади організації надання державних і громадських послуг.
16. Фінансування видатків на виконання повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування.
17. Фінансування видатків бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень.
18. Планування видатків місцевих бюджетів.
19. Інструменти міжбюджетних відносин.
20. Бюджетні трансферти. Вертикальні та горизонтальні дисбаланси.
21. Форми і методи фінансового вирівнювання.
22. Бюджетний процес.
23. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування.
24. Сутність місцевого господарства та його основні складові.
25. Місцеве господарство в системі місцевих фінансів.
26. Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства.
27. Комунальна власність як матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.
28. Об'єкти виключного права комунальної власності.
29. Фінансові ресурси комунального акціонерного товариства.
30. Фінансові ресурси унітарного комунального підприємства.
31. Фінансові ресурси комунального товариства з обмеженою відповідальністю.
32. Комунальний кредит.
33. Склад та основні особливості організації фінансів житлово-комунального господарства.
34. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування.
35. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства.
36. Бюджетний процес на регіональному рівні.
37. Види місцевих фінансових органів управління.
38. Організація касового виконання місцевих бюджетів, контролю і аудиту в місцевих органах влади.
39. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
40. Види муніципальних фінансових систем.
41. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.
42. Фінанси муніципальних підприємств в зарубіжних країнах. Досвід надання державних

і громадських послуг.

43. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах.
44. Фінансове вирівнювання.
45. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах.

14.Методи навчання

1. Методи навчання на лекціях:

- Вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- Методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

2. Методи навчання на практичних, семінарських та лабораторних заняттях:

- Вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- Практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- Метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Імітаційний метод
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.
- Метод проблемного виконання.
- Репродуктивний метод

15.Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «*Місцеві фінанси*» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усне та письмове опитування, фронтальне опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді: *письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю у вигляді: *екзамену або заліку у таких формах: усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*

16.Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуюються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

75-81	C		зараховано
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота													Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
2	2	2	3	3	3	3	3	3	3				10	40	100
Модульний контроль 1 - 10						Модульний контроль 2 - 10									

Приклад для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота		Самостійна робота		
50		10	40	100

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «*Місцеві фінанси*» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

Основна

1. Місцеві фінанси /авт. кол.; за ред. д.е.н., проф. О.Б. Жихор, д.е.н., проф. О.П. Кириленко. К.: УБС НБУ, 2015. 750 с
2. Дерун Т.М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т.М. Дерун. Київ: АМУ, 2015. 40 с.
3. Місцеві фінанси: навч. посібник / О.Й. Вівчар, О.Б. Курило, В.М. Кащишин. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 260 с.
4. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2015. 360 с.
5. Сунцова, О.О. Місцеві фінанси: навчальний посібник для ВНЗ / О.О. Сунцова. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 487 с.
6. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В.С. Загорського. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. 238 с.
7. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: навч. посібник / [За заг. ред. В.В.

Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». К., 2017. 184 с.

Допоміжна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів вищої освіти освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (Частина 1) / Укл. Н.Г. Фатюха. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 98с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів вищої освіти освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (Частина 2) / Укл. Н.Г. Фатюха. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 90с.
23. Андрейків Т.Я., Оліярник В.В. Бюджетна система: навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 286 с.
3. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб./ [Н.В. Васильєва, Н.М. Гринчук, Т.М. Дерун, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] К.: 2017. 119 с.
4. Казначейська система: навчальний посібник / [П.Ю. Буряк, У.З. ВатаманюкЗелінська, Н.В. Шевчук, Ю.О. Голинський]. Львів: РВВ НЛТУ України. 2014. 236 с.
5. Казначейська система: підручник: для студентів ВНЗ / Віра Іванівна Стоян, Олександр Степанович Даневич, Михайло Йосипович Мац ; Терноп. нац. економ. ун-т. 3-тє вид, змін. й допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 867 с.
6. Макрофінансове бюджетування: навчальний посібник / [У.З. ВатаманюкЗелінська, Н.В. Шевчук]. Львів : РВВ НЛТУ України. 2015. 216 с.
7. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: навчальний посібник / за заг. ред. В. В. Зубенка. ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». К., 2017. 184с.
8. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Західна О.Р. та ін.]; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 534 с.
9. Бюджетна система в таблицях і схемах: Навчальний посібник / [Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В]. Львів: Видавництво: Априорі, 2017. 180 с.
10. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В.Г. Дем'янишина, Г.Б. Погріщук. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.

Основні нормативно-правові акти

1. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036
2. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15.07.1997 №452/97-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-вр>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF21>.
4. Конституція України: від 28 червня 1996 року. №254к/96ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
5. Наказ Державної казначейської служби України від 29 квітня 2013 року № 68 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо переліку підтверджених документів для реєстрації бюджетних зобов'язань та проведення платежів" URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/DKU1283?an=6>
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Порядок організації роботи органів Державної казначейської служби України у процесі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів за доходами та іншими надходженнями, затверджений наказом Державної казначейської служби України від 09.08.2013 № 128. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/dku1300?an=2093>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 378 "Про затвердження Порядку обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних

надходжень бюджетних установ установах банків державного сектору». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-2015-%D0%BF>

9. Закон України від 21.05.1997 №280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

10. Закон України від 09.04.1999 №586-XIV «Про місцеві державні адміністрації» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002р. № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду та затвердження, та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

12. Наказ Міністерства фінансів України 29.12.2002 № 1098 «Про затвердження правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>

13. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12. 2010 р. № 1132. «Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1132-2010-%D0%BF.20>.

15. Наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11/ed20181204/sp:side>

16. Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>

17. Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>

18. Наказ Міністерства фінансів України від 21.10.2013 № 885 «Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13.8>

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. №618 «Про затвердження формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF>

20. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#Text>

Інформаційні ресурси

1. Бюджетний моніторинг: Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Quarter%202015/KV_IV_2015_Monitoring_ukr.pdf.

2. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Урядового порталу URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України URL: <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>

8. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України URL: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

10. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Офіційний сайт для працівників бюджетної сфери URL: <https://buhgalter.com.ua/>

12. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

13. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>

14. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/>.

15. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.

16. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.

17. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/>